

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADONAČELNICA

*Informacija
o aktivnostima Radne grupe za projekat
„Čista rijeka Miljacka“*

Sarajevo, juli 2023. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 407 443
Fax: +387 33 208 341
Email: grad@sarajevo.ba
Web: www.sarajevo.ba

UVOD

Na osnovu inicijative Gradskog vijeća Grada Sarajeva, broj: 01-GV-02-1057/22 od 22.06.2022. godine, kojom je traženo da Grad Sarajevo, u okviru svojih mogućnosti, formira radnu grupu za izradu sveobuhvatne dokumentacije potrebne za realizaciju projekta Grada Sarajeva „Čista i bistra rijeka Miljacka“, a zasnovanog na Studiji „Čista rijeka Miljacka“ iz 2012. godine. Rješenjem gradonačelnice, broj: 01/09-21-430-4/22 od 03.11.2022. godine, imenovana je Radna grupa za projekat „Čista rijeka Miljacka“ koja se sastoji od predstavnika Grada Sarajeva, Općine Centar, Stari Grad, Novo Sarajevo, Novi Grad, Agencije za vodno područje rijeke Save, Kantona Sarajevo (Ministarstvo privrede i Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o. Sarajevo, KJKP „Rad“ d.o.o. Sarajevo), Zavoda za vodoprivredu d.d. Sarajevo, Fonda za zaštitu okoliša FBiH, Federalnog ministarstva okoliša i turizma, SERDA-e i Instituta za hidrotehniku d.d. Sarajevo, kako je to traženo citiranom inicijativom Gradskog vijeća.

Rješenjem o imenovanju utvrđeni su zadaci Radne grupe (RG), a to su: razmatranje projekta „Čista rijeka Miljacka“ (u daljnjem tekstu: Projekat) završenog 2012. godine, iniciranje i praćenje realizacije revizije projekta u dijelu koji se odnosi na sliv rijeke Miljacke, izrada/priprema konkretnih projekata, te njihova realizacija, sagledavanje prioriternih mjera i aktivnosti pojedinačnih projekata koji su sastavni dio Projekta i davanje odgovarajućih prijedloga, razmatranje svih bitnih aspekata u procesu razvoja i realizacije pojedinačnih projekata, davanje preporuka i stručnih mišljenja o svim aspektima pripreme i realizacije pojedinih projekata, te o modalitetima i mogućnosti finansiranja, usmjeravanje i praćenje realizacije predloženih mjera, vodeći računa o usklađenosti sa zakonima i drugim važećim propisima i pravilima struke, te periodično izvještavanje o napretku Projekta.

AKTIVNOSTI RADNE GRUPE U IZVJEŠTAJNOM PERIODU

Od imenovanja do momenta izvještavanja održana su četiri sastanka RG. Zapisnici sa održanih sastanka RG sastavni su dio ove Informacije, a u nastavku je dat sažetak sa održanih sastanaka.

PRVI SASTANAK RG

Na prvom sastanku donesen je Poslovnik o radu Radne grupe te je razmatrana Studija „Čista rijeka Miljacka“ iz 2012. godine, sa aspekta njene aktuelnosti i modaliteta realizacije. Radi upoznavanja sa projektom „Čista rijeka Miljacka“, član Radne grupe mr. Dragana Selmanagić, koja je lično bila neposredno uključena u izradu istog i koja je koordinirala rad tima od 52 angažovana stručnjaka, pripremila je prezentaciju Projekta članovima Radne grupe, sa prikazom prikupljenih podataka i analiza, te pregledom projekata po slivovima (5 slivova) i po vrsti projekata, pri čemu se najveći broj projekata i najveća vrijednost istih odnosi na otpadne vode. Tako je u slivu rijeke Miljacke prepoznato 100 projekata vrijednosti 420 mil. KM, od čega se 21 projekat odnosi na uređenje vodotoka, a 40 projekata na otpadne vode.

Istaknuto je nekoliko bitnih aspekata, i to:

- KJKP „ViK“ ne ulaže u izgradnju kanalizacione infrastrukture, izuzev hitnih intervencija, nego se projekti ove vrste realizuju putem općina i kantonalnog Ministarstva komunalne privrede, tako da se grade kanalizacione mreže separatnog tipa, kako to zahtijevaju propisi, ali su nerijetko takvi objekti nefunkcionalni, jer nema sistemskog pristupa u pripremi i izgradnji;
- Probleme otpadnih voda treba rješavati shodno nadležnostima po modelu „odozgo prema dole“ i po fazama;

- U slivu rijeke Miljacke dospijevaju i vode iz RS-a, a uzvodno je izgrađena i brana (mala hidroelektrana) koja će definitivno imati uticaja na režim tečenja;
- Istaknuto je ograničenje u smislu propisanog kvaliteta za cijevi kišne kanalizacije koju je propisao ViK, što bi trebalo preispitati, jer to značajno poskupljuje projekte ove vrste;
- Projekti uređenja vodotoka, koji se na bazi godišnjih programa finansiraju putem Ministarstva privrede KS iz sredstava vodnih naknada, su u skladu sa Projektom;

Obzirom na visinu investicija Projekta, RG smatra da je potrebno dugoročno u budžetu Kantona Sarajevo za ovu namjenu izdvajati godišnje mnogo veća sredstva (npr. 10 mil.KM), koja bi bila isključivo namijenjena za njegovu realizaciju, kako bi se ostvario značajniji napredak ka ostvarenju cilja Projekta, jer su namjenska sredstva (koja potiču iz vodnih naknada) nedostatna za rješavanje i adekvatno zbrinjavanje otpadnih voda u slivu rijeke Miljacke.

DRUGI SASTANAK RG

Drugi sastanak Radne grupe održan je 18.01.2023. godine. Svi zaključci sa 1. sastanka su realizovani, a fokus dnevnog reda bilo je razmatranje projekta „Čista rijeka Miljacka“ iz 2012. godine, sa aspekta njegove aktuelnosti i njegove realizacije, sa informacijom o statusu „Studije odvodnje i tretmana sanitarnih otpadnih i oborinskih voda na području Kantona Sarajevo“ koja je urađena za potrebe izrade četiri Urbanistička plana, i to za urbano područje Sarajeva (općine Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža i Vogošća), te za općine Trnovo, Ilijaš i Hadžići.

Istaknuto je da je ključno 100 projekata definisanih u Projektu, kao i strateški dokumenti koji se tiču ove problematike, a to su: KEAP usvojen 2017. godine, izmjene i dopune KEAP-a iz 2021. godine i Zeleni akcioni plan KS 2021.-2031, te Strategija razvoja KS 2021.-2027. godine i da su u ovim dokumentima planirani višegodišnji projekti, za koje je tada interes iskazao EBRD. Strategija razvoja KS izrađena je po novoj metodologiji i svi strateški projekti jedinica lokalne samouprave (JLS) moraju biti harmonizovani s tim, pa tako i Grada Sarajeva. Za analizu su uzeti podaci iz Studije odvodnje Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo s ciljem izrade Urbanističkog plana KS za svih 9 općina sa dugoročnom vizijom u smislu prikupljanja i prečišćavanja otpadnih voda. Studija odvodnje je dala neka rješenja, uključujući i alternativna rješenja, uzevši u obzir postojeću projektну dokumentaciju koje su općine imale tada, a u Studiju su uključeni programi razvoja općina i KJKP „ViK“. Radna grupa treba dati smjernice, sublimirati šta imamo od projektne dokumentacije, planova, tko ih usvaja i slično, jer zbog nedostatka koncepta, novac za ove namjene planiran u Fondu za zaštitu okoliša FBiH se ne koristi, niti se aplicira za projekte. Konstatovano je da je Projekat odličan i radna grupa ima zadatak da izvuče svu dokumentaciju i da utvrdi šta je čija obaveza, šta tko treba raditi i kako aplicirati za sredstva, te su se svi složili da treba utvrditi prioritete i onda krenuti u obezbjeđenje sredstava i apliciranje.

Treba inovirati određene informacije u Projektu te da nam u tom smislu mogu poslužiti podaci iz Studije odvodnje u smislu „novelacije“ Projekta, da se fokusiramo na rijeku Miljacku kao prioritet i da se čim prije krene u iznalaženje sredstava i da to bude vodilja za dalje tj. za druge slivove, da treba preispitati prioritete nekih predviđenih projekata, da se preispitaju planirana finansijska sredstva zbog protoka vremena te da se smislu aktualizacije izvrši usklađivanje.

Naglašeno je da se statusom kandidata BiH za članstvo u EU otvaraju pretpristupni strukturni fondovi (uz učešće države u finansiranju u dogovorenom procentu), što je prilika da mi kao Radna grupa damo doprinos projektima koji otvaraju fondove te da bi u tom kontekstu bilo dobro da se napravi budžetski fond za realizaciju projekata koje mi definiramo na svim nivoima.

TREĆI SASTANAK RG

Na 3. sastanku Radne grupe, održanom 30.03.2023. godine, okosnica rada bilo je razmatranje materijala radnih podgrupa vezano za aktuelizaciju projekata iz Studije „Čista rijeka Miljacka“ i njihove prioritizacije, te utvrđivanje daljih aktivnosti.

Prezentirani su radni dokumenti pod nazivom „STRATEŠKI OKVIR PROJEKTA ČISTA RIJEKA MILJACKA” i „STATUS REALIZACIJE PROJEKATA – ODVODNJA – ZA SLIV RIJEKE MILJACKE”.

Istaknuta je važnost međuentitetske saradnje, iako najveće zagađenje dolazi iz FBiH gdje ima najviše stanovnika. Posebno je apostrofirani dio iz dokumenta „STRATEŠKI OKVIR“ pod nazivom „Željeno stanje“.

Pošto je konstatovano da je nekoliko projekata u međuvremenu realizovano, a neki su realizovani djelimično, radna podgrupa je izvršila reviziju prioriteta za projekte odvodnje koji čine najveći broj projekata, što treba uraditi i za ostale projekte, kao što su projekti uređenja vodotoka, tako da se prethodno utvrdi nekoliko strateških ciljeva po kojima bi onda ovi projekti bili svrstani i prioritizirani. Prioritizaciju projekata izvršiti prema kriterijima koje će definirati RG radi pripreme konačnog materijala za daljnju primjenu (Akcioni plan), i to tako da se prioriteti utvrde po efektima koje će ostvariti, a po utvrđenim strateškim ciljevima koje Radna grupa treba utvrditi.

U kontekstu razmatranja projekata odvodnje, istaknut je problem zbrinjavanja mulja na postrojenju Butile, koji još uvijek nije adekvatno riješen. Ujedno je istaknut problem divljih deponija i njihov negativan uticaj na stanje podzemnih i površinskih voda u slivu rijeke Miljacke.

AVP Sava radi monitoring na vodnim tijelima površinskih voda, i to prema godišnjem Planu monitoringa satanja voda na vodnom području rijeke Save u Federaciji BiH. AVP Sava će u ovoj godini uraditi mjerenja na 4 vodna tijela koja su planirana gore navedenim Planu monitoringa.

Također se diskutovalo i o nekim mjerama koje mogu dati dobre efekte, a ne tiču se nužno investicija u infrastrukturu, a to su podizanje svijesti o značaju vode i čuvanju naših rijeka, medijsko promoviranje značaja čistih rijeka i voda općenito, ali i potreba za boljom i efikasnijom kaznenom politikom.

ČETVRTI SASTANAK RG

Na 4. sastanku, održanom 18.5.2023. godine, radna grupa je utvrdila strateške ciljeva Projekta koje smatra prioritetnim za I fazu realizacije za sliv rijeke Miljacke. Shodno tome, prema operativnim ciljevima utvrđeni su projekti i mjere planirane u 2023. godini od strane mjerodavnih organa i institucija iz čijih budžeta se izdvajaju sredstva za realizaciju projekata koji doprinose Projektu „Čista rijeka Miljacka“ i sastavni su dio **Akcionog plana za 2023. godinu za sliv rijeke Miljacke u Kantonu Sarajevo** koji je dat u prilogu ovog Izvještaja, a koji treba biti osnova za pripremu Akcionog plana za naredni period, tako da mjere koje su utvrđene u slivu rijeke Miljacke budu prioritet.

Posebno je naglašeno da postoje sredstva koja bi se mogla povlačiti iz Fonda za okoliš za Projekat „Čista rijeka Miljacka“ u Federaciji, kao po modelu za WATSAN FBiH projekat, a slično se može tražiti putem koordinacionog tijela i u RS da se formira zaseban fond za te projekte u Fondu za zaštitu životne sredine.

Budući da pristup rješavanju odvodnje urbanih otpadnih voda treba biti „uzvodno prema nizvodno“, mora se mjeriti kvalitet recipijenta tih otpadnih voda, tako da je potrebno pratiti kvalitet (npr. po slivovima pritoka Miljacke), jer je to jedan od ključnih pokazatelja za mjerenje napretka, te osnov planiranja aktivnosti u narednom periodu (npr. za dvije godine, za pet godina, 10-15). Konstatovano je da treba imati u vidu podatke iz Studije odvodnje i tretmana sanitarnih otpadnih i oborinskih voda na području KS (2016.-2036.), u kojoj postoje predložene aktivnosti i mjere za unaprjeđenje, sa investicionim troškovima i mi moramo o tome voditi računa i sve raspoložive informacije trebamo posložiti (za aglomeracije do 2000 stanovnika i za aglomeracije preko 2000 stanovnika), jer su data

rješenja i za prečišćavanja otpadnih voda, odnosno postoje već definirane mjere za urbana područja na Kantonu Sarajevo.

Prilog: „Strateški pravci za realizaciju projekta Čista rijeka Miljacka“